

ELS MALNOMS A BOCAIRENT

M.ª Àngels SATORRES CALABUIG

Els malnoms a Bocairent, com a qualsevol altre poble, mostren una part de la seua forma de ser, tant a nivell col·lectiu com a nivell individual.

Bocairent, poble que es troba al sud de la Vall d'Albaida, té una població d'uns cinc mil habitants. Presenta molt poca immigració. Els habitants del poble ens coneixem pràcticament tots els uns als altres i el malnom esdevé important per a la designació de la persona.

Una característica important del poble és el seu gran terme municipal, al qual hi ha terres d'horta, terres de secà i serra (la gran majoria). Açò explica que una de les fonts de riquesa econòmica haja estat l'agricultura i l'explotació dels recursos de la serra. Per això molta gent vivia als masos, prop d'on estaven els seus recursos. Ara bé, la situació ha canviat: l'empenta de la indústria tèxtil, el cotxe i les comoditats de la vida al poble han fet que la gent anara abandonant els masos, que segueixen sent conreats, però d'una altra forma.

1. Mètode de treball

El mètode de treball que he seguit consisteix, en primer lloc, en recollir un llistat prou nombrós dels malnoms del poble, ja preguntant a la gent directament, ja mitjançant la conversa. També m'ha servit de molta ajuda la lectura dels programes de festes, on són emprats els malnoms sistemàticament (sobretot aquells dels quals la gent no pot ofendre's). Així hi trobem molts malnoms que vénen usant-se des de molt antic. Ara bé, és segur que no hi trobarem molts dels més moderns o de creació recent, o els més ofensius.

El resultat d'aquestes recerques ha estat una llista de 761 malnoms, que, tot seguit, he ordenat alfabèticament, i m'he disposat a trobar llur significat i motivació. Ara bé, i com sempre passa, la motivació que de vegades m'han explicat és hipotètica perquè l'informant semblava no estar-ne molt segur, sobretot en els malnoms antics o que podríem anomenar malnoms familiars, ja que han passat de generació dins d'una mateixa família. Per exemple: *Boca-negra*, *Coca*, *Cocona*, *Còlbit*, *Xinia*, *Xagneta*, *Moixú*, *Guarite*. Alguns d'aquests presenten uns derivats una mica curiosos: de *Capoll*, *Capuleto* (el fill de *Capoll* s'anomena *Capuleto*), d'*Oliva* deriven *Oliveta* i *Olive-ti*. Fins i tot m'he trobat amb el cas d'interrogar diverses persones sobre el malnom que portaven i no saber dir-me ni una idea aproximada del seu significat o origen.

A nivell anecdòtic m'he trobat amb un element curiós que he anomenat «el fenomen Don Fidel». Aquest era un mestre d'escola que «batejava» tots els seus alumnes. Així m'he trobat amb una sèrie de malnoms que pertanyen a una determinada generació que ara té aproximadament cinquanta anys. Curiosament, molts d'aquests malnoms no tenen un significat clar, probablement per tractar-se de creacions personals. Per exemple: *Calibo*.

2. Classificació semàntica.

1. Malnoms basats en la toponímia:

1.1.— Toponímia rural: noms propis de lloc habitat: *el de l'Aixarc, el de l'Alboret, el de l'Alfara, el de l'Alpadull, el de la Banyessa, el del Bardalet/Bardalero, el de la Bassa Roja, Bava, Borja, el Cabesso, Camorra, el de la Casa Blanca/Casablanquero, el de La Central, el del Corbo/Corbero, el de la Derrota, el del Mas de la Font del Vi, Llebrera/Llebrereta, el de Maçanet, el de la Màquina, (el) de Mariola, el del Mas dels Arbres, el de Masarra, el del Mas del Mig, el del Mas del Parral, el del Maset del Cego, el del Maset del Dotor, el del Maset de Llandero, el del Mataor, el de Micalàs, el de Mingol, el de Mingolet, el de la Mitja Llegua, el de Molí Nou/Molinero, el de Nones, el del Parral/Parralet, el de Pastetes/Pastes, (el) de Reiner, el del Renocar, el del Retiro, el del Ros, el de Sant Antoni de Baix, el de Sant Antoni de Dalt, el de Santa Bàrbera, Santocristet, (el) del Serafi, (el) Somo/Somero, (el) Somet, el del Teular del Sapo, el dels Teulars, (el) del Tirador, Tollos, el dels Vilars/Vilares, (el) del Vincle.*

1.2.— Toponímia rural: noms comuns: *el de l'Algepsar, el de l'Alqueria, el de la Baixà, el de la Baixaeta, Ø/el del Barranc, Ø/el del Barranquet, el de la Canaleta, el dels Casals, el de la Casilla, el de les Eres, el de la Fabriqueta, el de la Foia/Foios, el de la Foieta, el de la Frontera, el de l'Hort, el de l'Hostal, la Llidonera, el de la Lloma, el del Maset, el del Miraor, el del Molí, el del Nogueral (Vell i Nou)/Nogueroles, el dels Olms, Penya, el del Palacio, el del Mas del Pi/Pinos, el del Pinet, el del Pla/Planera, el del Poblet, el del Portell, el del Pou, el del Racó, el de la Rambla/Rambli, -ina, el de la Rambleta, el del Regadiu, el del Serrat, Serrelles, el del Siperret, Talaia, el dels Terrers/Terrero-Terreres, el de les Torretes, el de la Umbria, el de la Venta/Ventero.*

1.3.— Toponímia urbana: *Calçeti/Calçones* (vivía per la Calçà, un carrer), *la de Mitja Calça* (nom de pont), *el Pinçà/la Pinçana* (de la plaça del Pinçà), *Placeta, -es* (de la Placeta de les Monges), *el del Tou*.

1.4.— Toponímia forastera:

1.4.1.— Noms de lloc: *Toni Biar, Castalla, Llanera* (de Llanera de Ranes), *Moixent, Rellu, Moreno la Safra, Vallà, Valleta*.

1.4.2.— Gentilicis: *l'Agullentí, l'Alcoià, l'Alemà, l'Alfataruda* (d'Alfara), *l'Alicantina, l'Argentino* [arxentíno], *la Banyeruda* (de Banyeres), *la Beneixamuda* (de Beneixama), *el Calasparrenyo* (de Calasparra), *el Canyut* (de La Canyada), *el Castellà, el Morico, el Yeclano*.

1.4.3.— Altres paraules que al·ludeixen el lloc de procedència: *Madriles, el Noi* (va viure a Barcelona).

2. Malnoms basats en l'onomàstica:

2.1.— Malnoms basats en el prenom:

2.1.1.— Nom propi sense alteracions: *Ambròs, Benigno, Gaspar, Just, Marcos, Olegario, Pere, Tomàs, Valentí*.

2.1.2.— Nom propi alterat (diminutius, augmentatiu, etc.): *Càssia* (de Nicàsió), *Candleta/Candi/Candelabro* (de Càndido), *Colau/Colauet/Colau el Negre* (de Nicolau), *Jeroniets, Jota Jota* [xóta xóta] (José Joaquín), *Norato, -s* (d'Honorato), *Païto* (de Paco; no sabia pronunciar «Paquito»), *Perrente* (de Pere), *Poldo* (de Leopoldo), *Santeta/Santet* (de Vicent), *Santorrita* (de Rita), *Tino* (d'Agustín), *Vite* (de Vicent), *Ximanà* (de Joaquim).

2.1.3.— Nom derivat d'un altre nom propi: *tio Alberta, els Aleixos, la Alfonsa, la Benita/les Benites, Cipriana, -o, -os, Clotildes/Clotildon, Eusebio, -os, Fermines, Filibertos, Jeroniets, la Justa, Leocàdies, Olegàrios, Sistetes, Sinforossa, -es*.

2.2.— Malnoms basats en el cognom: *Agulló, Avinent, Bacete, Barsalobre, Belda, Bernat, Boscanes* (de Boscà), *Borrega* (de Borrego), *Botella/Botelletes, Bueno/Buena/Buenes, Calafi, Camarasa, Campayo/Campapaya, Campins/Campines, Castelló, Cisternes, Conca/Conques, Corachàn/Corachana, Francés, Galiana/Galianeta, Guaita, Julià, Llobregat/Llobregats, Lluna* (de Luna), *Marso/Marseta* (de Marset), *Mestre, Micó/Micons, Miranda, Mollà, Moyano, Moreta/Mores* (de Mora), *Morrió, Navarret* (de Navarro), *Olivares, Osca, Pastor/Pastorella, Perigüell, Reverte* (de Revert), *Retjos* (de Reig), *Rojo* [róxo], *Saplana, Serrano, Sirera, Tolsà/Tolsana, Torró, Vilches, Zapata*.

2.3.— Malnoms basats en noms de parentiu: *Bessó, Cassao, Mosso, Nora, Setmessí, Tato, Viudes*.

3.— Malnoms basats en oficis i activitats:

3.1.— Malnoms basats en oficis:

3.1.1.— En el nom de l'ofici: *les Aledreres, l'Aguasil, -a, l'Arrossero, -a, el Bacorero, el Bataner, el Barber, el Bordaor, el Brossero, el Cabrero, el Cacauero, el Calcetero, el Calciner, el Campaner, la Canterera, el Caragolero, els Carboners, el Carnisser, el Carreter, el Carretjador, el Cartero, les Cassineres* (tenien un Casino), *el Cepetero* (fabricava cepets), *el Coeter, el Consumer* (ofici antic), *el Cotxero, l'Embogaor, l'Enterraor, l'Escombraor, l'Espardenyer, l'Esquilaor, l'Estanquer, el Ferrer/la Ferrera, el Forner/la Fornera, el Forquero/-os/-a/-es, el Fuster, el Gorrero, l'Herbolari, la Lechera, el Licorero/-a, el Llauris, el Lletero, el Llumenero, el Maneguí* (fabricava mànecs), *Manyà/Manyanets, el Maseret, el Merdero, el Mestre, el Músic, l'Obrer, el Panader, el Pastelero, Pastilleta* (farmacèutic), *Pastoron, Pedrepiquer, Peixcater, el Pintor, el Potecari, el Pouero, el Puntillero, el Regaor, el Rellongiste, el Retapaor* (m'han donat dues explicacions diferents: son pare era mestre d'obres; perquè tapava la bassa de rec del Collao), *el Retratiste, el Saboner, el Sagristà, el Salaurero, el Sastre, el Sequier, el Sequillero, el Sereno, el Sucre, el Taxiste, els Teulers, Tratant, el Veterinari, el Xambitero, el Xocolatero, -a*.

3.1.2.— Malnoms derivats d'un nom d'ofici: *Burreros* (l'avi anava amb els burros), *Cabrera* (son pare tenia cabres), *Civileres* (son pare era guàrdia civil), *Civilets* (el mateix motiu), *Obreres* (son pare era obrer), *Pastora* (l'home és pastor).

3.1.3.— Malnoms que recorden (metonímicament o metafòrica) l'ofici: *el de l'Agència, l'Aladre/les Aladreres, Boby/Bobis* (tenia una tenda amb aquest nom), *Correu, el Dorao* (pintor), *Bonygol, Canyares, Corea* (del nom d'un bar), *Fonda, Gabieta, el del Gel, el Gelat, Gerró, Geronet, Pariosso* (era espartenyer), *Rosita la del Petróleo, Salaüra, Sotana* (dona que servia en casa d'un rector), *Tahona* (forner).

3.2.— Malnoms basats en activitats no professionals i en aficions:

3.2.1.— En el nom de l'activitat: *Artilleró, -a, Columbari, el Monesillo, el Mongero, -a, Sargento* [sarxénto].

3.2.2.— En una paraula que recorda (metonímicament o metafòrica) el nom de l'activitat: *Animetes* (replegava diners per a la Caixa de les Ànimes del Purgatori), *Eriçó* [arisó], *Bandúrria*, *Bellotilla* (volia ser torero, imitant un altre de Banyeres anomenat Bellota), *Bombo*, *Clauetes*, *Codolla* (quan anava caçant buscava les codolles), *el Cordobés*, *Corita* (cantava en un chor), *Fardatxo/Fardatxet*, *Farines* (afeccionat als bous, per un torero del mateix nom).

4.— Malnoms basats en característiques morals o del caràcter:

4.1.— En el nom de la característica: *l'Agarrante/Garrantet/Agarrantet*, *Badoc*, *el Bascós*, *el Bavós*, *Berlandi/Berlanda*, *Bovo*, *Cascarràbies*, *el Castisso*, *Catxotxes*, *el Cristiano*, *l'Estrossa/Estrossante*, *el Loco*, *tio Loca*, *Mamó*, *el Manso*, *-a*, *el Palafrego*, *el Rabiós*, *el Ràpid*, *el Sàbio*, *el Sèrio*, *el Sompo*, *-a*, *el Terrible*, *el Tremendo*, *-a*.

4.2.— Per referència indirecta o irònica: *Argilaga*, *la Bajoca/Bajoqueta*, *Barcella* (que xerra molt), *Biberó*, *Bleda*, *el Brujo* [brúxo] (es dedica a l'arqueologia i a l'exploració de coves), *Burres-cabudes*, *Cabra*, *Caguetes*, *Caparra*, *Cap de ferro*, *Carioco*, *Casporra* (cabut), *Cera* (molt religiós), *Conde* (presumit), *Cotorra*, *Dolçura/Dolçureta*, *Espanata-gossos*, *Toni Fava*, *Gatos* (era molt llarg: furtava), *Gipó/les Gipones* (era molt fardó), *Guindilla*, *Llomello*, *Mandruca/Mandrugues* (persona malfeinera), *Manduca*, *Media-Alma*, *Mentirola*, *Morro*, *Nano*, *Nyora*, *Obispo* (era molt místic), *Peladilla*, *Pernales*, *Petarra*, *Picores*, *Piga*, *Pinxo* (era molt roí), *Poca-sangre*, *Punxes*, *Purgatori*, *Rata*, *Rejol* (pegava rejolades quan jugava a futbol), *Rialles*, *Sabata*, *Sagrantana*, *Sangonera*, *Soca*, *Talpó*, *Tarzan* [tarsán], *Trasto*, *Trellats*, *Xamera* (beu molt), *Xirivia/Xirivies*, *Xoxorra*, *Xupla-ossos*.

5.— Malnoms basats en una característica física:

5.1.— Per referència directa a la característica: *l'Alt*, *Bigot*, *Bisco*, *Boina*, *Bolinxo*, *Bruta/Brutet*, *Cabolo*, *Calbo*, *Cara-lletja*, *Cego*, *Ceguet*, *Cella-Blanca*, *Coixo*, *Colau el Negre*, *Colomí* (molt prim), *Gafitas*, *Garrut*, *Gepa*, *Guapa*, *el Llarg*, *Llúpia*, *Magre*, *Malanda*, *Malós*, *Mamella*, *Manasses*, *Manco*, *Manotes*, *Menut*, *Morenica*, *Moreno*, *Moreno Cascarràbies*, *Motxo*, *Motxudo*, *Nana*, *Nano els Teulars*, *Narip/Narípia*, *Negre*, *Negretina*, *Pantalona*, *Pantorrilla*, *Panxa*, *Panxablava*, *Panxito*, *Parpalla*, *Parrancano*, *Pelà/Pelaet/Pelaeta*, *Peluca*, *Pequeño*, *Petiuetta*, *Platejà* (tenia la cara a redolins), *Porcot*, *-ota*, *Roig/Roja*, *Rúbio*, *Rullo*, *Sord*, *-a*, *Surdo*, *Taüll* (ull fet malbé), *Tendre*, *Tort del Riu*, *Tort del Pla*, *Tremendo*, *Ullots*, *Xango*, *-a*, *-os*, *-es*, *Xato*, *Xato Xato morico*, *Xitxons*.

5.2.— Per referència indirecta o irònica: *Baldeta* (menut), *Batuta* (tenia un dit que no podia doblegar), *Betum*, *la Bien Peinà*, *Blanca* (referència irònica), *Boca-negra*, *Cagarnera* (xicotet), *Cagarrita*, *Calores*, *Camallos* (té les cames llargues), *Cametes de fenàs*, *Cameto* (tenia molt bones cames per a córrer), *Caramelo*, *Carrasca*, *Catalaneta* (xicotet), *Charlot*, *Cigronet*, *Colilla*, *Conill*, *Estrecho* (iròn.: era ample de pit), *Florit* (m'han donat dues explicacions com a possibles: era molt lleig; duia un jupetí a flors), *Fumat* (obscur de pell), *Fus* (llarg con un fus), *Judio* (portava barba i pareixia un jueu), *Katanga* (obscur de pell: el malnom li va ser ficat quan va passar la guerra de Katanga), *Kung-Fu* (li semblava), *Matón* (iròn.: era xicotet), *Mig cagarnera*, *Mig calendari*, *Minipan* (els tres últims: xicotet), *Mirambé* (tenia un ull tort), *Mira-cielos*, *la Mis* (va ser Miss Bocairent en 1936), *Mogambo* (era molt quadrat), *Mohicano* (per la forma de vestir), *Moro*, *el Nina/les Nines*, *Pales* (era molt gran), *Patata* (molt lleig, desficaciat), *Perdiueta*, *Peuets'* (iròn.: tenia els peus grans), *Picores* (molt picosos), *Pompa* (tenia gepa), *Quicot*, *el Sapo/la Sapa*, *Siete-pelos* (iròn.), *Sitara* (molt prim), *Suat*, *Taparana*, *Tonyina*, *Xinito*.

6.— Malnoms que fan referència a fets de parla:

6.1.— Basats en una paraula pronunciada defectuosament: *Angoriet*, *Anquepere*, *Astau*, *Cudiao*, *Ensepà*, *Gori Panyenyés*, *Gostí Olàlia*, *Memprés*, *Mi xiqué*, *Pospepe*.

6.2.— Basat en una paraula que designa un defecte de parla: *Bàfia*, *Balbi*, *Tambufa*, *Veuetes*.

6.3.— Basat en una paraula que el designat usa habitualment: *Budejo* [budéxo] (sa mare neteja una budells i ell deia: «Me'n vaig a per budejos»), *Catxo*, *Collons*, *Mansenc* («m'encenc»), *Noi*, *Ollons*, *Papat* (deia molt «Això està papat»), *Simavé* («si em ve bé»), *Cimolsa*, *Xiuaua* (deia sempre «Ai, xiuaua...»).

7. Malnoms basats en un fet anecdòtic: *Alegria* (va guanyar al tànguit —joc— i no parava de dir: «Quina alegria tinc»), *Cinquanta* (es va fer gerent de la fàbrica en aquest any), *Corda* (feia corda a la vora del foc i son pare li deia: «Ves i avia els animals» i ell «Espere que acabe la cordeta»), *Cremallera* (va ser el primer que al poble va usar mono de cremallera), *Creuetes* (sempre estava fent la senyal de la creu), *Dos-caps-tres-perres* (anava a la barberia amb el fill; tallar-se el monyo costava dos perres; com que el fill era xicotet volia que pagara només una perra), *Dotze-companatges* (ella deia que a sa casa tenien dotze classes diferents de companatges), *l'Estudiant/les Estudiantes* (feia la Publicació amb uns versos que componia ell), *Fandango* (sa mare era molt ballaora i deia: «Anem a ballar fandangos»), *Farmanxa* (una volta volia dir «farmàcia» i li va eixir «farmanxa»), *Gallinero* (va furtar gallines i el van tancar en la presó), *Goto* (una volta va dir a escola que «got» en castellà es diu «goto»), *Javene/Javenes* (era un home que parlava farfallós i que una volta, quan estaven fent corredors, va dir «Ja, ja, ja vénen!», pronunciant /š/; hui es pronuncia amb sonora), *Kubala* (jugava a futbol i era un entusiasta de Kubala; i deia «Jo sóc com Kubala!»), *Lloca* (se n'anava a dormir prompte i li deien: «Pareixes una lloca»), *Mata-rates* (els veïns sentien el soroll que es produïa quan es barallava amb la dona; quan li preguntaven per això deia que havia estat matant rates), *Pilatos* (una volta va veure passar molt baix un avió i va dir: «Mira, li se veuen els pilatos!»), *Primero* (una volta va dir: «Jo sóc el primero!»), *Set-companatges*, *Sortija* [sortíxa] (en la mili era l'únic casat, era el de la «sortija»), *Susto/Sustero* (quan va montar la seua tenda deia: «Xe, quin susto tinc!»), *Trona* (deia que estava tronant i en realitat no tronava).

8.— Malnoms amb un significat indeterminat (he agrupat ací els malnoms que tenen un significat ignorat o una significació que no poden determinar exactament els habitants del poble; la majoria són dels que hem anomenat malnoms familiars, que, per llur antiguitat, han perdut la motivació; aquests malnoms familiars els indicarem amb un asterisc*): *Agüelo*, **Albarzó/Barzó*, **Alicates*, *Bacenilla*, **Baila*, *Toni Bamba*, *Berberetxo*, *Boca-negra*, *Boleta*, **Borles*, *Borrega*, **Borrelló*, *-ona*, *Bota*, *Bru*, *Bufa*, *Bufa-núgols*, *Butifarra*, *Calibo*, **Calita*, *-es*, *Canario*, *-os*, **Campana*, *Campano*, **Canyamó*, *Cap-de-lluç*, **Capoll/Capuleto*, *Caramelo*, *Carauelo*, *Carusso*, *Cascarró*, **Coca*, *Cocodrilo*, **Cocona*, **Còlbit*, **Conill*, *Conillet*, *Cuc*, *Cuco*, *Cugola/Cugoleta*, *Cuquello*, *Currita*, *Danone*, **Descuernat*, *Dimoni*, *Droga*, **Farina/Farineta/Farinetes*, **Farola*, *Figueres*, **Fresol/Fresola*, *Gaiato*, **Garrofa*, *Gronsa*, **Guarite*, *Juganaina/Juganagna* (es tracta de dues pronunciacions diferents del mateix malnom), *Llegua-grande*, *Llonganissa* (procedents d'Agullent), **Mamèlio*, *Manduca*, **Martell*, *Melones*, **Menta/Mentes*, *Mescla*, *Minxo*, *Minyic*, *Moneta*, *Morenica*, *Morrelló*, **Mula*, **Nyc/Nyica*, **Oliva/Oliveta/Oliveti*, *Maria l'Ou/les Oues*, **Paiblata*, *Palles*, *Palloc*, *Panelles*, *Panissós*, *Parà*, *Parpalla*, **Pataques*, **Pedaça*, *Pegot*, **Picolí*, **Pipa*, *Pitirri*, *Pichón*, *Poli*, *Poponàsia/la Popo*. **Punxes*, **Puntxero*, **Querena*, **Quiquesso*, **Rabosa*, **Ranxo/Ranxa/Ranxero*, **Ratón*, **Pere el Rei/Pere-rei/Pere-reia*, **Rellonge*, *Rus/Russetes*, **Sabre/Sabrets*, **Salamó*, *el Sata*, **Secà/Secanet/Secano*, **Sombrial*, *Taio*, *Tarta*, *Tambor/Tambora*, *Taver-*

*na, *Tenall, *Terongeta, *Torca-mans, les Toreres, *Totà/Totans, Trenca-ampolles* (provi-
nent d'Alfafara), *Ximo Triana, Tric, Tros de lluç, *Tros de pa, *Tuta, Valerida, Valleta,*
*Veneno, *Violí, *Xabou, *Xagneta, Xamaco, *Xanga/Xango, Xari, Xarles, Xascos, Xela,*
**Xinia, *Xeu, *Xifarrera, Xitxarrín, *Xona/Xoneta, Xorís, *Xorra/Xorro, *Xorri-bufa, Xufa.*

Després d'haver fet la classificació semàntica, farem algunes observacions sobre alguns aspec-
tes. algunes sobre aspectes generals i d'altres sobre qüestions particulars.

3. Importància de la toponímia.

D'un total de 761 malnoms, 98 tenen per base la toponímia rural. D'això traem en conclusió
la gran importància d'aquest tipus de malnom. Aquest fet es deu a la gran quantitat de masos
que hi havia al terme, com hem dit abans. Per regla general esdevenen malnoms familiars, però
no sempre; i a vegades, inclús, poden arribar a desaparèixer, en morir-se la persona que habitava
el mas. És el cas, pel que jo tinc més a prop, dels meus avis que vivien en sengles masos, i que
en casar-se vingueren al poble i s'anomenaren «Vicent el de Maçanet» i «Quica la del Miraor»;
cap d'aquests malnoms ha perviscut en els fills o néts.

Farem a continuació unes observacions des del punt de vista formal, és a dir, sobre com estan
construïts aquest tipus de malnoms. La gran majoria s'expressen mitjançant la fórmula.

Article + preposició DE + Article + nom del mas

Exemples: *el de l'Aixarc, el de la Miça-llegua, el del Renocar, el dels Terrers, el de la Lloma.*

Tanmateix en alguns casos s'ha perdut alguns dels elements actualitzadors. De vegades perquè
el nom del mas ja no porta l'article.

Exemples: *el de Micalàs, el de Mingol, el de Nones.*

Ens trobem també amb el cas que tan sols porten un article al davant, però no és freqüent.

Exemples: *el Somo, el Somet.*

També ens podem trobar casos en què el malnom no presenta cap actualitzador.

Exemples: *Tollos, Talaia, Borja, Camorra, Penya, Barranc.*

Alguns dels malnoms procedents de topònims han esdevingut paraules derivades mitjançant una
sèrie de sufixos.

Exemples: **-ero/-era:** *el Bardalero, el Somero, el Corbero, el Molinero, el Terrero, el Ventero,*
el Casablanquero, la Planera.

-et/-eta: *la Llebrereta, el Barralet.*

-í/-ina: *el Ramblí/la Ramblina.*

Altres sufixos: *Nogueroles, Pinos/la Pina, Foios.*

4. Característiques formals generals.

A nivell general ens trobem amb una sèrie de mutacions morfològiques, que de vegades contra-
diuen les regles de la gramàtica:

— Feminització de malnoms masculins: hi ha molts casos. Exemples:

+ De noms propis: *La Justa, la Càssia.*

+ De cognoms: *la Corachana, la Marseta, la Buena.*

+ D'oficis: *l'Aladrera, l'Artillera.*

+ D'altres paraules: *la Sapa.*

- Masculinització de malnoms femenins: només he trobat un cas de masculinització total: *el Clotildon*; i dos casos de masculinització parcial: *el Loca*, *el Nina*.
- Formació del plural:
 - + De nom propi: *els Aleixos*, *les Fermines*, *les Leocàdies*, *les Sistetes*.
 - + De cognom: *les Buenes*, *les Campines*, *els Retjos*.
 - + D'ofici: *les Civileres*, *les Obreres*.
 - + D'altres paraules: *les Xirivies*, *les Oues*.
- Composició: bàsicament trobem dos tipus de malnoms formats mitjançant allò que hom entén normalment per composició, oposat a derivació:
 - a) Juxtaposició de dos elements sense un nexa aparent d'unió: *Moreno la Safra*, *Nano els Teulars*, *Dos-caps-tres-perres*.
 - b) Formant una unitat sintàctica que pot ser bàsicament de dos tipus:
 - b.1) Un sintagma nominal, amb les seues diverses estructures: nom + adjectiu (*Caralletja*, *Cella-blanca*), article + nom + adjectiu (*la Bien Peinà*), determinant + nom (*Dotze-companatges*, *Poca-Sangre*), nom + sintagma preposicional (*Tros de lluç*, *Cametes de fenàs*), nom + aposició (*Colau el Negre*). El grup més nombros és sens dubte el primer.
 - b.2) Una oració, composta normalment pel verb i un complement directe, amb el subjecte absent: *Xupla-ossos*, *Mata-rates*, *Bufa-núvols*, *Javene*, *Simavé*.
- Derivació: la major riquesa sufixal es troba en alguns camps concrets, com són ara els dels gentilicis i les activitats professionals. En altres camps —com veurem— la sufixació és mínima o pràcticament nul·la.
 - a) Gentilicis: trobem els següents sufixos:
 - í/-ima: *l'Agullentí*, *l'Alicantina*.
 - à: *l'Alcoià*, *l'Alemà*, *el Castellà*.
 - ico: *el Morico*.
 - amo: *el Yeclano*.

Un breu comentari mereix el sufix -ut/-uda: és ben viu al poble i serveix per a designar els habitants dels pobles veïns, encara que amb un clar matís despectiu: *Banyeruda*, *Alfataruda*, *Beneixamura*, *Canyut*.
 - b) Activitats professionals: predominen fonamentalment tres sufixos:
 - ero: *l'Arrossero*, *el Bacorero*, *el Brossero*, *el Cacaero*, *el Caragolero*, *el Lletero*, *el Merdero*, *el Pouero*...
 - er: *el Bataner*, *el Barber*, *el Calciner*, *el Campaner*, *el Carboner*, *el Coeter*...
 - or: *el Bordaor*, *l'Embogaor*, *l'Esquilaor*...

Els més nombrosos són els dels dos primers grups, amb aquest ordre: Mentre del primer tenim 23 casos del segon en tenim 18.

altres: *Llauris*, *Maneguí*, *Manyà*, *Pastoron*.
 - c) Altres paraules: *Petiüeta*, *Panxito*.

5. Observacions de tipus lèxic.

A continuació comentaré breument alguns dels malnoms que tenen com a base paraules que des del punt de vista del lèxic valencià poden tindre un cert interès.

- *Agarrant*: «avar», al DCVB només ve documentat a Girona, Solsona, Cardona i Tortosa.
- *Barzó*: potser siga una derivació d'«albardó», que apareix al DCVB amb el sentit d'una mena d'albarda.

- *Badoc*: excrement de somera. Paraula d'ús corrent i registrada al DCVB, però amb una altra accepció.
- *Barcella*: el significat d'aquest malnom prové de l'expressió «Fer barcella» (fer una conversa llarga), corrent a Bocairent i no registrada al DCVB.
- *Bolinxo*: paraula d'ús freqüent per a indicar a una persona grossa o lletja. Es diu «Estàs fet un bolinxo!». No registrada al DCVB.
- *Cascarró*: s'usa a la parla normal i és sinònim de «calbot».
- *Casporra*: significa «tossut» i constitueix una nova accepció no registrada al DCVB.
- *Catxotxes*: significa «ximple, bleada, fava». Es diu per exemple «Estàs fet un catxotxes!». Mot no registrat al DCVB.
- *Cimolsa*: significa «tros no aprofitable que es troba entre dues mantes i que és d'una altra qualitat». Al poble dins d'una mateixa fàbrica es deia de dues formes diferents aquest objecte: als telers s'emprava la paraula *faixó*, mentres que al magatzem s'usava *simolsa*. La persona que porta aquest malnom usava la paraula on no tocava.
- *Memprés*: s'aplicava a un home que deia això per dir «després», una forma hui desconeguda al poble.
- *Minxo*: és una espècie de coca de farina. Al DCVB apareix registrat —amb un significat paregut— només a la Vall de la Gallinera.
- *Pernales*: significa «persona caradura». La gent dóna com a origen de la paraula el nom d'un bandoler que va viure a principis de segle. En efecte, figura així, per exemple a la *Gran Enciclopèdia Catalana*. Paraula no registrada al DCVB.
- *Soca*: amb el sentit com a adjectiu de «curt d'intel·ligència, bovo». És una nova accepció no registrada al DCVB.
- *Xambitero*: significa «persona que fabrica i ven xàmbits («tipus de gelat que se serveix cobert per dalt i per baix de dues galletes»)». Paraules no registrades al DCVB.
- *Xifarrera*: significa «fum intens que es produeix a la llar, la cuina...; pot ser produït per un cigar». Mot no registrat al DCVB.

6. Conclusió

Si considerem el malnom com una categoria de paraules dins del nivell lèxic de la llengua, podem assenyalar dues característiques prou evidents d'aquests elements:

- a) Una extraordinària llibertat a nivell formal, com ho demostren una sèrie de fets: per exemple l'adopció de formes de composició i sufixació aberrants dins del sistema lingüístic.
- b) Un arrelament molt fort en la realitat extralingüística, és a dir, en la vida del poble: per exemple l'abundància de malnoms basats en la toponímia i la presència de paraules característiques de la llengua del poble. Per una altra part es nota també un acostament a altres circumstàncies de tipus extralingüístic, com la influència de la televisió.

Aquests dos factors expliquen en gran mesura les estranyes particularitats que presenten sovint els malnoms.